

РЕЦЕНЗИЯ

от:

професор дпн ТОДОР КРУМОВ ШОПОВ,

СУ "Св. Климент Охридски", ФКНФ

на дисертационен труд на тема:

"КОНЦЕПТУАЛНИ РАЗЛИЧИЯ МЕЖДУ АНГЛОСАКСОНСКАТА И
КОНТИНЕНТАЛНАТА ПРАВНА СИСТЕМА И ВЛИЯНИЕТО ИМ ПРИ ПРЕВОДА
НА ЮРИДИЧЕСКИ ТЕКСТОВЕ И ЮРИДИЧЕСКА ТЕРМИНОЛОГИЯ"

докторант: ИЛИНА НУРЕЛДИН АМЕР,

СУ "Св. Климент Охридски", ФКНФ

Настоящата рецензия е изработена в изпълнение на заповед РД-38-64/23.01.2018 на ректора на СУ "Св. Климент Охридски" проф. дфн Анастас Герджиков и е съобразена с актуалния "Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски" от 19 октомври 2016 г., със Закона за висшето образование и със стандартите за качество на националната агенция НАОА и ESG2015 на европейската асоциация ENQA.

За да се постигне краткост и яснота, текстът на рецензията е структуриран в 6 части, които осигуряват обхватност и изчерпателност на описанието и оценката на дисертационния труд.

1 Представяне на докторанта от председателя на научното жури

Г-жа Амер е завършила специалността "английска филология" в СУ "Св. Климент Охридски" в 1997 г. и има ОКС "магистър". От 2000 г. до сега преподава английски език за специални цели на студенти в

специалностите "МИО" и "право" в СУ. Професионалните й умения включват работа за разработване на курсове и учебни програми, провеждане на курсове по общ английски, юридически английски, бизнес английски, превод на специализирана литература.

2 Обосновка на предназначението на научноизследователския проект и определяне на актуалността на темата

Известно е, че англосаксонската правна система (английско-американска система), наричана "общо право", е исторически обусловена от развитието на обществените отношения във Великобритания и, естествено, се развива на английски език. Българската правна система пък, основана на т. нар. "континентално право" (the Civil Law family, романско-германска система), освен присъщите разлики в правното мислене, правни институции, източници на правото и тяхното третиране, идеология се реализира на български език със своите специфики по отношение на комуникационната (междупersonен обмен в дадена културна общност) и идентификационната функционалност (изразяване на идентичността на индивида като член на дадена културна общност). Когато се превежда между двете правни системи от английски на български език, трябва да се имат предвид както разликите между правните системи, така и разликите между езиците (лексика, синтаксис, дискурс, прагматика и т.н.). В теоретичен план посочената специфика определя равнището на преводимост/непреводимост на правните понятия и пропозиции като отношение между различните правни системи, а не като отношение между засегнатите два езика. Това предопределя и реализирането на потребността от превеждане на български като специализирана професионална дейност със своя обща и абстрактна (теоретична) страна и специфична и конкретна (практическа) страна.

Рецензираният дисертационен труд е изследване на специфичните проблеми, възникващи в областта на превеждането при осъществяване на между-културна правна комуникация на английски и български език.

Теоретичната рамка, приложена в тази специфична област на превеждане, е основана на функционалистичен подход (напр. теорията за предназначенията на превода, наречена "skopos", H. Vermeer and K. Reiss, 1984; стр. 23, дисертация). Това е правилна ориентация, защото е убедителна със своята прагматична основа. Вярвам, че споменатата в горния абзац "преводимост" трябва да се разбира като обективна характеристика на межкултурната комуникация (известна като "закон за универсалната преводимост"). В подкрепа на това твърдение ще припомня популярното наблюдение на видния езиковед Роман Якобсон: "Всяка когнитивна опитност и нейната класификация може да се предаде на всеки съществуващ език. Когато има недостиг, терминологията може да се квалифицира и усили чрез заети думи, неологизми или семантични промени, както и чрез обяснения" (Roman Jakobson, 1959).

В дисертационния труд се представят преводни техники и стратегии, предназначени за произвеждане на функционално подходящ превод. Тази теоретична рамка е адекватна с оглед на целта, обекта и изследователската методология на научноизследователския проект на докторантката.

Темата е актуална и в настоящем става още по-значителна с оглед на интернационализирането на България и развитието на английски като глобален език. Доказателство за това твърдение са публикациите ни в рамките на международната конференция "Право и език" (съпредседатели проф. Д. Хрусанов и проф. Т. Шопов).

Теоретичната рамка на изследването е адекватна. Представени са достатъчно и подходящи за целите на изследването теории и теоретични модели. Въведен е и е използван коректно подходящ терминологичен апарат. Връзката между теоретичната рамка и собственото изследване е обоснована и ясно обозначена.

3 Описание на научноизследователския проект

Изследването има ясен план, съобразен с неговите цели и предназначение. Посочени са обектът, целите и задачите на

изследването. Основна цел на изследването е теоретически анализ и практическо съставяне на речник, който да бъде консистентен по отношение на терминологията и сравнителен по същността си, за да обхваща термини на български и английски език. Във връзка с това бих направил забележката, че би било по-добре, ако речникът има някаква структура (каквато липсва в произведената версия). Друга основна цел на дисертацията е да провери хипотезите и резултатите от анализа с групи студенти, които учат в курсове, съотнесени към изследваната област – право и превеждане.

Изследователският въпрос и хипотезата са формулирани ясно и точно. Планираните методи са подходящи и са приложени коректно.

Налице е завършеност и изчерпателност на темата, посочени са ограниченията на изследването. Освен теоретична адекватност научноизследователският проект има и практическа насоченост.

Изследването е самостоятелно, ясно се откроява личният принос на автора в разработката на темата.

4 Структура на изложението и оформление на дисертационния труд

Изследователският протокол и процедура са описани точно и с необходимата детайлност – използвания инструментариум, променливите и тяхната роля в изследването, методите за събиране на данни, социодемографско описание на участниците в изследването, инструкциите към тях и др.

Направените изводи са коректни и произтичат от получените резултати. В работата присъстват всички необходими структурни елементи, съобразени с нейната специфика.

Работата е в обем общо 209 страници стандартен формат А4: теоретично-аналитична част (90 страници), двуезичен речник на юридически термини, наречен "глосар" (102 страници), библиография (5 страници) и приложение (13 страници). Наблюдава се логическа и смислова свързаност между отделните части на текста. Съдържанието

включва: Теоретично-аналитична част – 6 глави; Двупосочен речник на юридически термини; Библиография; Приложение; Теоретично-аналитична част: 1. Тема, цели и задачи; 2. Избор на текстове и източници; 3. Теоретична основа и методи на анализ – 3.1. Лексикология; 3.2. Семантика; 3.3. Теория на превода – 3.3.1. Специална теория на превода; 3.3.2. Юридически превод; 3.4. Лексикография; 4. Анализ – 4.1. Преглед на съдебните системи в България и Обединеното кралство; 4.2. Кратък обзор на правните системи в България и Обединеното кралство; 4.3. Разминавания между двете правни системи; 4.4. Основни принципи на деликтното право в англосаксонската система; 4.5. Основни принципи на търстовото право в англосаксонската система; 4.6. Предизвикателства при превода заради различията в двете правни системи; 4.7. Предизвикателства при превода поради езикови различия; 5. Методологично изследване и резултати; 6. Изводи и заключения; II Двупосочен речник на юридически термини: 1120 лексически единици. Текстът е написан на английски език (в съответствие с направения план). Във връзка с разработваната тема възниква следният въпрос: Защо дисертационният труд не е написан на български език?

Използван е коректен академичен език и стил на изложението. Спазени са правилата за правопис и пунктуация на книжовната норма. Спазени са изискванията за полиграфско/техническо оформление на работата.

Използвани са достатъчно по обем, подходящи и актуални литературни източници. Спазени са правилата за цитиране в текста и за библиографско описание на литературните източници (66 заглавия).

Авторефератът правилно следва изложението на оригиналния труд и има за цел да даде достатъчно пълна представа за съдържанието на всички глави на дисертацията. В кратка форма е обосновано предназначението на изследването, изложена е същността на използваните методи, описани са начинът за получаване на емпиричните резултати, ходът на изследването и направените изводи. По-обстойно място е отделено само на тези моменти от оригиналния труд, които илюстрират конкретния научен принос и значимостта на изследването.

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"
ФАКУЛТЕТ ПО КЛАСИЧЕСКИ И НОВИ ФИЛОЛОГИИ
КАТЕДРА ПО МЕТОДИКА

5 Заключение

Дисертационният труд е оригинален научноизследователски проект. Докторантката е направила ясни изводи и е описала направените приноси, с които съм съгласен (стр. 25-28, автореферат). Двуетичният правен речник с 1120 лексически единици е полезен за юристите, практикуващи на български език. Значително е и направеното сред студенти проучване, резултатите от които са използвани за обосноваване на формулираните в дисертацията тези.

Публикациите, свързани с дисертационния труд, са достатъчни (стр. 32, автореферат).

6 Оценка на рецензента

В съответствие с чл. 66. (1) на горепосочения правилник на Софийския университет "Св. Климент Охридски" смятам, че рецензираният дисертационен труд е научно съчинение, което съдържа научни и научноприложни резултати с оригинален принос в науката. Той показва, че докторантката има задълбочени теоретични знания по съответната специалност и способности за самостоятелни научни изследвания.

На основата на изложеното в тази рецензия давам положителна оценка на дисертационния труд на г-жа Амер.

Предлагам образователната и научна степен „доктор“ да се даде, след като докторантката се съобрази с въпросите и забележките, направени в рецензията.

Дата: 5 март 2018 г.

Рецензент:

проф. д-р Т. Шопов